

Boodschap ter gelegenheid van de viering van de 40ste

Wereldvrede­sdag, 1 januari 2007

De mens, het hart van de vrede

1. Aan het begin van het nieuwe jaar wil ik mijn goede en vrome wensen voor vrede uitspreken tegenover regeringen, nationale leiders en alle mannen en vrouwen van goede wil. Ik bid in het bijzonder voor vrede voor al wie leeft in pijn en lijden, voor hen die leven onder de dreiging van geweld en gewapende strijd en voor hen die nog wachten op hun menselijke en sociale emancipatie, wier waardigheid is vertrappt. Ik bid om vrede voor de kinderen, die met hun onschuld de mensheid verrijken met goedheid en hoop en door hun lijden ons allen dwingen om te werken aan gerechtigheid en vrede.

Uit zorg voor de kinderen, met name kinderen wier toekomst in gevaar is als gevolg van uitbuiting en de kwaadwillendheid van gewetenloze volwassenen, wil ik op deze Wereldvrede­sdag iedereen aanmoedigen om na te denken over het thema: *De mens, het hart van de vrede*. Ik ben ervan overtuigd dat respect voor de mens de vrede vergroot en dat met het werken aan vrede de grondslagen worden gelegd voor een waarachtig, integraal humanisme. Op die manier wordt voor volgende generaties een rustige toekomst bereid.

De mens en vrede: gave en opdracht

2. De Heilige Schrift stelt: “God schiep de mens als zijn beeld; als het beeld van God schiep Hij hem; mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen” (Gn 1,27). *Aange-*

zien hij is geschapen naar het beeld van God, heeft iedere individuele mens de waardigheid van een persoon: hij of zij is niet iets, maar iemand, in staat tot zelfkennis, zelfbeschikking en de vrije keuze om zichzelf te geven en in gemeenschap met anderen te treden. Tegelijkertijd is ieder mens geroepen, door de genade, tot een verbond met de Schepper, geroepen om Hem een antwoord van geloof en liefde te geven, dat geen ander schepsel in zijn plaats zou kunnen geven.¹ Vanuit dit bovennatuurlijke perspectief kan men de taak begrijpen die de mensen is toevertrouwd om te groeien in het vermogen om lief te hebben en bij te dragen aan de vooruitgang van de wereld en haar in gerechtigheid en vrede te vernieuwen. In een treffende synthese leert Augustinus ons dat “God ons heeft geschapen zonder onze medewerking; maar Hij heeft er niet

1. Vgl. *Katechismus van de Katholieke Kerk*, 357.

voor gekozen om ons te redden zonder onze medewerking.”² Alle mensen hebben dan ook de plicht om *het besef te ontwikkelen van dit dubbele aspect van gave en opdracht*.

3. *Zo is ook de vrede zowel een gave als een opdracht*. Als het waar is dat de vrede tussen individuen en volken – het vermogen om samen te leven en rechtvaardige en solidaire verhoudingen op te bouwen – om onze niet aflatende inzet vraagt, is het ook waar, in versterkte mate zelfs, dat *vrede een geschenk van God is*. Vrede is een aspect van Gods werk dat tot uiting komt in zowel de schepping van een ordelijk en harmonieus universum als in de verlossing van de mensheid die moet worden gered van de wanorde van de zonde. Schepping en verlossing verschaffen daarmee de sleutel die ons helpt iets te begrijpen van de betekenis van ons leven op aarde. Mijn eerbiedwaardige voorganger paus Johannes Paulus II zei in zijn toespraak tot de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 5 oktober 1995: “Wij leven niet in een irrationele, zinloze wereld. ... Er is een morele logica in het menselijk leven ingebouwd die een dialoog tussen individuen en volken mogelijk maakt.”³ De transcendente ‘grammatica’, dat wil zeggen het stelsel van regels voor het individuele handelen en de onderlinge relaties tussen mensen op grond van de principes gerechtigheid en solidariteit, staat gegrift in het menselijk geweten, waarin het wijze plan van God wordt weerspiegeld. Zoals ik kort geleden zelf nog eens heb onderstreept: “Wij geloven dat het eeuwige Woord, de Rede, aan het begin staat, niet de reделoosheid.”⁴ Vrede is daarmee een opdracht die van iedereen een persoonlijk antwoord vraagt dat in overeenstemming is met Gods plan. Het criterium waarop dat

antwoord is geïnspireerd, kan alleen zijn: *respect voor de ‘grammatica’ die door de goddelijke Schepper in het menselijk hart geschreven is*.

Vanuit dit gezichtspunt dienen de normen van de natuurwet niet te worden beschouwd als van buitenaf opgelegde regels, als beperkingen van de menselijke vrijheid. Zij moeten worden verwelkomd als de roeping om trouw het universele goddelijke plan uit te voeren dat in het wezen van de mens geschreven staat. Als alle volken zich door die normen laten leiden, kunnen zij – binnen hun respectievelijke cultuur – nader komen tot het grootste mysterie, het mysterie van God. Ook in deze tijd vormen erkenning van en respect voor de natuurwet de basis voor een dialoog tussen de volgelingen van de verschillende godsdiensten en tussen gelovigen en niet-gelovigen. Als groot *convergentiepunt* is dit tevens een fundamentele vooronderstelling voor werkelijke vrede.

Het recht op leven en op godsdienstvrijheid

4. De plicht om de waardigheid van ieder mens te respecteren, omdat in zijn wezen het beeld van de Schepper wordt weerspiegeld, brengt met zich mee dat *niet naar believen over de persoon mag worden beschikt*. Zij die over politieke, technische of economische macht beschikken, mogen die macht niet aanwenden om de rechten te schenden van anderen die het minder getroffen hebben. Vrede is gebaseerd op respect voor de rechten van iedereen. Vanuit dat besef komt de Kerk op voor de fundamentele rechten van ieder mens. Zij steunt en verdedigt vooral het respect voor het *leven* en de *vrijheid van godsdienst* voor ieder-

2. *Sermo* 169, 11, 13, in: *PL* 38, 923.

3. Nr. 3.

4. *Homilie op het Islinger Feld*, Regensburg (12 september 2006), in: *Kerkelijke documentatie (KD)* 34/9-10 (1 december 2006), 277.

een. Uit respect voor het recht op leven in ieder stadium volgt onomstotelijk een principe van beslissend belang: *het leven is een geschenk waarover het subject niet volledig mag beschikken*. Op vergelijkbare wijze plaatst de bevestiging van het recht op godsdienstvrijheid de mens *in relatie tot een transcendent principe dat hem behoedt voor menselijke grilligheid*. Het recht op leven en de vrije uiting van het persoonlijke geloof in God is niet onderworpen aan de macht van mensen. Vrede vereist dat er *een duidelijke grens wordt getrokken tussen datgene waarover de mens wel en datgene waarover hij niet mag beschikken*: op die manier worden onaanvaardbare inbreuken op het erfgoed van specifiek menselijke waarden vermeden.

5. Ten aanzien van *het recht op leven* hekelen wij de wijdverbreide schending daarvan in onze wereld: naast de slachtoffers van gewapende conflicten, terrorisme en verschillende vormen van geweld, zijn er de stille doden als gevolg van honger, abortus, experimenten op menselijke embryo's en euthanasie. Wij kunnen dit alles niet anders zien dan als een aanval op de vrede. Abortus en experimenten op embryo's vormen een directe ontkenning van de houding van acceptatie ten aanzien van anderen, die essentieel is om tot blijvende vreedzame verhoudingen te komen. Ten aanzien van *de vrije uiting van het persoonlijk geloof* zien we nog een verontrustend symptoom van het gebrek aan vrede in de wereld, namelijk in de moeilijkheden die zowel christenen als volgelingen van andere godsdiensten geregeld ondervinden in de openbare en vrije uitoefening van hun godsdienstige overtuiging. In het specifieke geval van christenen moet ik er met pijn in het hart op wijzen dat zij daar in sommige geval-

len niet alleen van worden weerhouden; in sommige landen worden zij zelfs vervolgd en kort geleden nog zijn er tragische gevallen van gruwelijk geweld gemeld. Er zijn regimes die iedereen een bepaalde godsdienst opleggen, terwijl er onder seculiere regimes vaak niet zozeer sprake is van gewelddadige vervolging, als wel van een systematische culturele denigrerende houding ten opzichte van religieuze overtuigingen. In beide gevallen wordt een fundamenteel mensenrecht geschonden, en dat heeft ernstige gevolgen voor de vreedzame coëxistentie. Dit kan alleen leiden tot *een mentaliteit en een cultuur die de vrede geen goed doet*.

De natuurlijke gelijkheid van alle mensen

6. Aan de basis van veel spanningen die de vrede bedreigen, liggen zonder twijfel *de vele vormen van onrechtvaardige ongelijkheid* die tragisch genoeg nog altijd in onze wereld bestaan. Bijzonder verraderlijk is enerzijds de *ongelijkheid in de toegang tot essentiële goederen* als voedsel, water, onderdak en medische zorg; anderzijds is sprake van *een hardnekkige ongelijkheid tussen mannen en vrouwen in hun uitoefening van fundamentele mensenrechten*.

Een fundamenteel element bij het werken aan vrede is de erkenning van de *wezenlijke gelijkheid van menselijke personen* die voortvloeit uit hun gemeenschappelijk transcendent waardigheid. Gelijkheid op dit niveau is een goed dat iedereen toekomt, dat gegrift staat in de natuurlijke 'grammatica' die zich laat afleiden uit het goddelijke scheppingsplan. Het is een goed dat niet genegeerd of geminacht kan worden zonder ernstige repercussies te veroorzaken die de vrede op het spel zetten. De uitermate ernstige ont-

beringen waaronder vele volken, met name in Afrika, gebukt gaan, liggen aan de basis van gewelddadige reacties en brengen daarmee de vrede verschrikkelijke wonden toe.

7. Zo draagt ook onvoldoende aandacht voor de *omstandigheden van vrouwen* bij aan instabiliteit in de structuur van de samenleving. Ik denk aan de uitbuiting van vrouwen die worden behandeld als object, en aan de vele manieren waarop blijkt wordt gegeven van gebrek aan respect voor hun waardigheid. Ik denk – in een andere context – ook aan de denkwijze die nog altijd bestaat in bepaalde culturen, waar vrouwen nog altijd vergaand ondergeschikt zijn aan de arbitraire beslissingen van mannen, met ernstige consequenties voor hun persoonlijke waardigheid en voor de uitoefening van hun fundamentele vrijheidsrechten. Er kan geen illusie van stabiele vrede bestaan zolang ook deze vormen van discriminatie niet overwonnen worden, aangezien zij schade toebrengen aan de persoonlijke waardigheid die door de Schepper aan ieder mens is meegegeven.⁵

De 'ecologie van de vrede'

8. In zijn Encycliek *Centesimus annus* schreef paus Johannes Paulus II: “Niet alleen de aarde is door God aan de mens gegeven, die haar gebruiken moet met eerbiediging van de oorspronkelijke bedoeling, volgens welke ze hem geschonken is als een goed, maar ook de mens is aan zichzelf gegeven door God en hij moet daarom de natuurlijke en zedelijke structuur respecteren waarmee hij begiftigd is.”⁶ Door invulling te geven aan deze verantwoordelijkheid die hen door de Schepper is toevertrouwd, kunnen mannen en vrouwen samen bouwen aan een

wereld waar vrede heerst. Naast de ecologie van de natuur, bestaat ook wat men een ‘menselijke’ ecologie zou kunnen noemen, die op haar beurt weer een ‘sociale’ ecologie vereist. Dit alles betekent dat de mensheid, als zij werkelijk vrede wil, zich meer bewust moet worden van het verband tussen de natuurlijke ecologie, ofwel respect voor de natuur, en de menselijke ecologie. De ervaring leert dat *veronachtzaming van het milieu altijd schadelijk is voor de menselijke coëxistentie* en omgekeerd. Het wordt steeds duidelijker dat er een onverbrekelijk verband bestaat tussen vrede met de schepping en vrede tussen mensen. Beide vooronderstellen vrede met God. Het dichterlijke gebed van de heilige Franciscus, bekend als het ‘Zonnelied’, is een prachtig en nog altijd actueel voorbeeld van de vele facetten van de ecologie van de vrede.

9. Het nauwe verband tussen deze twee ecologieën kan worden begrepen vanuit het groeiende probleem van de *energievoorraad*. De afgelopen jaren zijn nieuwe landen zich voortvarend gaan bezighouden met industriële productie, waardoor de vraag naar energie is toegenomen. Dat heeft geleid tot een ongekende run op de beschikbare voorraden. Intussen blijven sommige delen van de aarde achter en wordt de ontwikkeling daar effectief geblokkeerd, deels als gevolg van de stijgende energieprijzen. Wat zal er met die volken gebeuren? Wat voor ontwikkeling of juist gebrek aan ontwikkeling zal hen door de energieschaarste ten deel vallen? Welk onrecht en welke conflicten zullen er door de run op energiebronnen worden ontketend? En wat is de reactie van hen die van de energiewedren zijn uitgesloten? Dit zijn vragen waaruit blijkt hoe nauw het verband is tussen respect voor de natuur en de noodzaak om tussen in-

5. Vgl. Congregatie voor de Geloofsleer, *Brief aan de bisschoppen van de katholieke Kerk over de samenwerking van mannen en vrouwen in de Kerk en in de wereld* (31 mei 2004), 15-16., in: *KD* 32/5 (15 oktober 2004), 141-142.

6. Johannes Paulus II, Encycliek *Centesimus annus* (1 mei 1991), 38, in: *KD* 19/3 (mei 1991), 135.

dividuen en tussen landen betrekkingen op te bouwen waarin aandacht is voor de waardigheid van de persoon en die in staat zijn tegemoet te komen aan zijn of haar werkelijke behoeften. De verwoesting van het milieu, het oneigenlijk of zelfzuchtig gebruik daarvan en het grote oppotten van de natuurlijke hulpbronnen van de aarde leiden tot wrok, conflicten en oorlog, juist omdat zij voortkomen uit een inhumane ontwikkelingsconcept. Als ontwikkeling beperkt zou zijn tot het technisch-economische aspect, zonder enige aandacht voor de moreel-religieuze dimensie, zou het geen integrale menselijke ontwikkeling zijn, maar een eenzijdige vertekening die uiteindelijk de destructieve krachten in de mens ontketent.

Beperkte visies op de mens

10. Er is dus dringend behoefte, zelfs in het kader van de huidige internationale problemen en spanningen, aan meer commitment op het gebied van *een menselijke ecologie die de groei van de 'boom van de vrede' kan bevorderen*. Om dat te bereiken moeten wij ons laten leiden door een visie op de mens die niet is aangetast door ideologische en culturele vooroordelen of door politieke en economische belangen die tot haat en geweld kunnen leiden. Het is begrijpelijk dat de visie op de mens per cultuur verschilt. Wat echter ontoelaatbaar is, is de cultivering van *antropologische opvattingen* die de kiem van vijandigheid en geweld in zich dragen. Evenzeer onacceptabel zijn *opvattingen over God* die intolerantie en het gebruik van geweld jegens anderen aanmoedigen. Dit is een punt dat duidelijk moet worden onderstreept: *oorlog in Gods naam* is nooit aanvaardbaar! Wanneer een bepaalde opvatting over God ten grondslag ligt aan criminele daden, is dat een teken

dat die opvatting reeds tot een ideologie geworden is.

11. De vrede wordt in deze tijd echter niet alleen bedreigd door het conflict tussen beperkte visies op de mens, anders gezegd, tussen ideologieën. Zij wordt ook bedreigd door *onverschilligheid ten aanzien van datgene wat de ware aard van de mens uitmaakt*. Veel van onze tijdgenoten ontkennen zelfs het bestaan van een specifieke menselijke aard en zetten daarmee de deur open voor de meest buitenissige interpretaties van wat de mens ten diepste tot mens maakt. Ook hier is helderheid geboden: een 'zwakke' visie op de mens, een visie die ruimte laat voor allerlei opvattingen, zelfs de meest bizarre, is slechts schijnbaar bevorderlijk voor de vrede. In werkelijkheid belemmert zij een waarachtige dialoog en opent zij voor bepaalde mensen de weg om anderen op autoritaire wijze hun denkbeelden op te leggen, waarbij de persoon uiteindelijk weerloos is en daarmee een gemakkelijke prooi voor onderdrukking en geweld.

Mensenrechten en internationale organisaties

12. Ware, stabiele vrede vooronderstelt dat de mensenrechten worden gerespecteerd. Als die rechten echter gebaseerd zijn op een zwak mensbeeld, kan het niet anders of zij boeten zelf ook aan kracht in. Hier zien we hoe volstrekt ontoereikend *een relativistisch mensbeeld* is wanneer het aankomt op de rechtvaardiging en verdediging van zijn rechten. Het is duidelijk waar hier de schoen wringt: rechten worden voorgesteld als absoluut, maar de grondslag waarop zij moeten rusten, is slechts relatief. Is het dan verwonderlijk dat wanneer men zich geconfronteerd ziet met de 'lastige' eisen die

door een bepaald recht worden gesteld, er iemand opstaat die dat recht in twijfel trekt of bepaalt dat het terzijde kan worden geschoven? Alleen indien zij gegrondvest zijn in de objectieve eisen van de natuur die de mens door de Schepper is geschonken, kunnen de rechten die hem worden toegekend zonder angst of tegenspraak worden bevestigd. Het spreekt bovendien vanzelf dat mensenrechten ook de daarmee corresponderende plichten inhouden. In dit verband sprak Mahatma Gandhi de wijze woorden: "De Ganges van rechten stroomt vanuit de Himalaya van plichten." Helderheid over deze fundamentele vooronderstellingen is nodig om de mensenrechten, die tegenwoordig voortdurend onder vuur liggen, op adequate wijze te verdedigen. Zonder die helderheid zal de term 'mensenrechten' uiteindelijk voor heel veel verschillende zaken worden gebruikt: in sommige gevallen voor de menselijke persoon die wordt gekenmerkt door een blijvende waardigheid en rechten die altijd, overal en voor iedereen gelden; in andere gevallen voor een persoon met wisselende waardigheid en rechten waarover altijd onderhandeling mogelijk is met betrekking tot de inhoud, het moment en de plaats waarop zij gelden.

13. De bescherming van mensenrechten heeft voortdurend de aandacht van internationale organen en met name de Verenigde Naties, die zichzelf de fundamentele taak heeft gesteld om de mensenrechten die in de Universele Verklaring van 1948 zijn vastgelegd, te bevorderen. Die Verklaring wordt beschouwd als een soort *morele verbintenis van de gehele mensheid*. Dat is ook zeer waar, zeker als de rechten die in de Verklaring staan omschreven, worden beschouwd als rechten die niet slechts gebaseerd zijn op de

beslissingen van de vergadering die hen heeft goedgekeurd, maar op het wezen van de mens zelf en op zijn onvervreembare waardigheid als door God geschapen persoon. Het is voor internationale instellingen dan ook van belang om die natuurlijke grondslag voor de mensenrechten niet uit het oog te verliezen. Daarmee zou het helaas altijd bestaande risico worden vermeden dat zij afglijden naar een louter positivistische interpretatie van deze rechten. Als dat zou gebeuren, zouden de internationale organen uiteindelijk het gezag missen dat noodzakelijk is om hun rol te vervullen als voorvechters van de fundamentele rechten van de mens en van volken, de voornaamste redenen voor hun bestaan en hun werk.

Internationaal humanitair recht en het nationale recht van staten

14. De erkenning dat er onvervreembare mensenrechten bestaan die verbonden zijn aan onze gemeenschappelijke menselijke natuur, heeft geleid tot de opstelling van *internationaal humanitair recht* waarvan de landen zich verplicht hebben om het te eerbiedigen, zelfs in geval van oorlog. Helaas is dat in sommige oorlogssituaties in het recente verleden niet consequent toegepast, om van gevallen in het verleden nog te zwijgen. Dit deed zich bijvoorbeeld voor in het conflict dat een paar maanden geleden woedde in zuidelijk Libanon, waar de plicht 'om onschuldige slachtoffers te beschermen en te helpen' en te vermijden dat de burgerbevolking wordt getroffen, grotendeels werd genegeerd. De hartverscheurende situatie in Libanon en de nieuwe vorm van conflicten, met name nu de dreiging van terrorisme *totaal nieuwe vormen van geweld* heeft ontketend, eisen van de internationale gemeenschap dat zij het internatio-

nale humanitaire recht kracht bijzet en het toepast op alle situaties waar op dit moment gewapende strijd heerst, inclusief situaties waarin het internationale recht nog niet voorziet. De gesel van het terrorisme vraagt bovendien om een grondige reflectie ten aanzien van de ethische grenzen die beperkingen stellen aan het gebruik van moderne technieken om de binnenlandse veiligheid te waarborgen. Het is steeds vaker zo dat er geen sprake is van een echte oorlogsverklaring, vooral wanneer de strijd wordt ingezet door terroristische groeperingen die vastbesloten zijn om hun doel te bereiken met alle middelen die tot hun beschikking staan. In het licht van de verontrustende gebeurtenissen van de afgelopen jaren moeten de landen wel erkennen dat het noodzakelijk is om duidelijker regels op te stellen om de dramatische neergang die wij thans zien op effectieve wijze tegen te gaan. Oorlog betekent altijd een gemiste kans voor de internationale gemeenschap en een zwaar verlies voor de mensheid. Wanneer er, ondanks alle mogelijke inspanningen, toch oorlog uitbreekt, moeten op zijn minst de essentiële principes van humaniteit en de basale waarden van iedere burgerlijke coëxistentie gewaarborgd blijven. Er moeten gedragsnormen worden vastgesteld die de schade zoveel mogelijk beperken en het lijden van burgers en alle slachtoffers van conflicten helpen verlichten.⁷

15. Een ander punt van zorg is dat sommige landen recentelijk blij hebben gegeven van de wens *om kernwapens te maken*. Dit heeft het algemene klimaat van onzekerheid en angst voor een mogelijke kernramp alleen maar versterkt. We worden teruggevoerd in de tijd naar de diepe bezorgdheid uit de periode van de Koude Oorlog. Toen die ten einde liep,

was er de hoop dat het gevaar van atoomwapens definitief geweken was en dat de mensheid eindelijk een blijvende zucht van verlichting kon slaken. Hoe actueel is in dit opzicht de waarschuwing van het Tweede Vaticaans Concilie dat “elke oorlogshandeling die zonder onderscheid is gericht op de verwoesting van hele steden of grote gebieden met hun inwoners een misdaad is jegens God en de mens zelf die met kracht en zonder aarzelen veroordeeld dient te worden.”⁸ Helaas blijven zich dreigende wolken samenvakken aan de horizon van de mensheid. De weg naar een toekomst van vrede voor iedereen ligt niet alleen in internationale akkoorden voor de *non-prolifera tie van kernwapens*, maar ook in het vastberaden streven om het aantal kernwapens terug te dringen en ze definitief te ontmantelen. Moge alles in het werk worden gesteld om deze doelstellingen door middel van onderhandelen te bereiken! Het lot van de gehele menselijke familie is in het geding!

De Kerk als waarborg voor de transcendentie van de menselijke persoon

16. Tot besluit wil ik een dringende oproep doen aan het volk van God: laat iedere christen zich onvermoeibaar inzetten als vreedstichter en fervente voorvechter van de waardigheid van de menselijke persoon en zijn onvervreembare rechten.

De Heer dankbaar omdat Hij hem heeft geroepen tot zijn Kerk, “teken en bescherming van de transcendentie van de menselijke persoon”⁹ in de wereld, zal de christen onvermoeibaar tot God bidden om het fundamentele goed van de vrede, dat van zo groot belang is voor het leven van ieder mens. Bovendien zal hij er een

7. De *Katechismus van de Katholieke Kerk* geeft in dit verband strikte en precieze criteria aan: vgl. 2307-2317.

8. Pastorale Constitutie *Gaudium et spes*, 80.

9. *A.w.*, 76.

eer in stellen om de zaak van de vrede met grote toewijding te dienen en hulp te bieden aan zijn broeders en zusters, met name aan hen die, naast het feit dat zij in armoede en nood moeten leven, ook nog van dit kostbare goed verstoken zijn. Jezus heeft ons geopenbaard dat God liefde is (vgl. 1Joh 4,8) en dat de hoogste roeping van ieder mens de roeping tot liefhebben is. In Christus vinden wij de ultieme reden om trouwe voorvechters van de menselijke waardigheid en moedige vredestichters te worden.

17. Laat iedere gelovige dan niet aflatend zijn bijdrage leveren aan de bevordering van een *waar, integraal humanisme*, in overeenstemming met het onderricht van de Encyclieken *Populorum progressio* en *Sollicitudo rei socialis*, waarvan we dit jaar respectievelijk het veertig- en twintigjarig bestaan vieren. Tot de Koningin van de Vrede, de Moeder van Jezus Chris-

tus, “onze vrede” (Ef 2,14), richt ik een dringend gebed voor heel de mensheid aan het begin van 2007, een jaar waarop wij vooruitblikken met een hart vervuld van hoop, ondanks de gevaren en moeilijkheden die ons omringen. Moge Maria ons in haar Zoon de weg van de vrede wijzen en onze ogen verlichten, zodat wij Christus’ gelaat herkennen in het gezicht van elke mens, het hart van de vrede!

Vanuit het Vaticaan, 8 december 2006.

Benedictus XVI

© Copyright 2006 – Libreria Editrice Vaticana / R.-K. Kerkgenootschap in Nederland

Vertaling: drs. P.C. de Die